

Referencia-gyűjtemény a szakdolgozati tanácsadáshoz/mentoráláshoz

Az alábbiakban néhány olyan dokumentum olvasható, amelyeknek a szerzőit segítettem. Természetesen csak olyan dokumentumot mutatok meg, amelynek a szerzője ebbe beleegyezett.

Van köztük tanulmány és van doktori értekezés részlete is, a többségük pedig szakdolgozat. A javasolt módosításaim és a megjegyzéseim korrektúra-jelöléssel láthatóak.

Remélem, hogy ezek a minták jól mutatják, hogy mire számíthat az, aki a segítségemet kéri.

Tartalomjegyzék

Részletek B. Antónia „E-learning modellek osztályozása” című, a XXIII. „Multimédia az oktatásban” konferenciára készült előadásából (amely egyben a Nemzeti Közsolgálati Egyetemen készülő doktori értekezésének egyik leendő fejezete), a hozzáfűzött lektori megjegyzéseimmel.....	2
Részletek Cs. Judit „Egy előítéletesség nyomában (A gyermekotthonban élő gyerekekre fókuszálva)” című szakdolgozatának fogalmazványából (Pécsi Tudományegyetem, Illyés Gyula Kar, szociális munkás szak, 2014), a hozzáfűzött konzulensi megjegyzéseimmel.....	5
Részletek G. Dávid „Egyszerű magyar mondatok elemzése NLTK környezetben” című szakdolgozatának fogalmazványából (Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, 2017), a hozzáfűzött lektori megjegyzéseimmel.....	7
Részletek G. Dávid „A megszorítás alapú nyelvtan, mint a transzformáció és a statikus lexikon kritikája” című tanulmányának fogalmazványából (Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, 2016), a hozzáfűzött lektori megjegyzéseimmel.....	10
Részletek J. Júlia „A személyes eladás szerepe a biztosítási piac és a gyógyszer-értékesítés területén” című szakdolgozatának fogalmazványából (Szolnoki Főiskola, kereskedelmi szak, 2006), a hozzáfűzött konzulensi megjegyzéseimmel.....	12
Részletek M. Norbert „Mentés másként / Save as” című szakdolgozatának fogalmazványából (Magyar Képzőművészeti Egyetem, 2014), a hozzáfűzött lektori megjegyzéseimmel.....	15
Részletek R. Anna „Mimetikus társadalom” című szakdolgozatának fogalmazványából (Moholy-Nagy Művészeti Egyetem, 2014), a hozzáfűzött lektori megjegyzéseimmel.....	18

Részletek B. Antónia „E-learning modellek osztályozása” című, a XXIII. „Multimédia az oktatásban” konferenciára készült előadásából (amely egyben a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen készülő doktori értekezésének egyik leendő fejezete), a hozzáfűzött lektori megjegyzéseimmel

...

Tervezés, illetve modell nélkül nem célszerű belefognunk semmiféleegy feladatba, főként ekkorába. Sőt, érdemes „megnézni”, tanulmányozni a mások által készített modelleket. Sokan, sokféle nézőpontból, illetve főképp az általános modellt. Még többen adaptálták azokat saját szervezetükre, végezve rajtuk kisebb-nagyobb módosításokat, és publikáltak azokról esettanulmányokat, vagyis a modell elkészítésének és gyakorlatban megvalósításának leírását, eredményeiket, tapasztalataikat, modelljük értékelését.

Amikor a mai {itt nem hiányzik egy szó?}, az internet lehetőségeit széles körben, a mindennapi életbe ágyazva használjuk, új oktatási rendszerek megtervezésénél vagy régiéket átalakításakor, illetve ha szakmai érdeklődésből tájékozódunk az e-learning modellek között, hasznos lenne, ha a nagyszámú és változatos modellek közötti eligazodásunkat „címkek” segítenék. Idáig csak egyetlen {mert különben az olvasó megakad, hogy az „egy” most számnév vagy határozatlan névelő} olyan publikációt leltem fel, amely a modellek összességéről igyekszik egyfajta áttekintést adni – [2] az is mindössze három nagy csoportot nevez meg, megjegyezve, hogy továbbiak is vannak –.

Az egyes e-learning modellek megértéséhez, egy vagy több modell számunkra megfelelő kiválasztásához, vagy másoknak ajánlásához, sikerességük és hatékonyságuk méréséhez, egy új modellnek a többi közé besorolásához is hasznos a különböző e-learning modellek osztályozása. Sajnos a modellek publikálása/ajánlás esetén a szerzők általában nem adják meg modelljük besorolását/ „címkejét”/típusát, bár változatos formában leírják céljukat, a vele megoldani kívánt problémát, megjelölik a rájuk ható modelleket, valamint modelljük gyakorlatbeli működését, és tapasztalataikat esettanulmányokkal szemléltetik/bizonyítják. {Néhai legnagyobb mentorom szerint ha egy mondat húsz szónál hosszabb, akkor az több mondat, csak a szerző nem vette észre. Ezt a „szabályt” én se tartom be mindig... de ez a mondatod nehezen megfejthető.}

...

Az e-learning bevezetésénél vagy jelentős átalakítása esetén a modellezésnél helyezhetjük arra is a hangsúlyt, hogy megnézzük, mik a fő hajtóerői, motivációi, meglévő kultúrája, igényei a résztvevőknek és a szervezetnek. {Ez nagyon nehézkes mondat. Nem volna-e jobb így: Vajon a tanulásban-tanításban résztvevő személyeknek és szervezeteknek melyek a fő hajtóerői és igényei, milyen a kultúrájuk? Amikor e-learninget vezetünk be vagy alakítunk át, a modellezés folyamán ezeket a tényezőket is hangsúlyosan figyelembe vehetjük. – persze úgy fogalmazol, ahogyan akarsz, csak majd az értekezésnél, ahogyan korábban is javasoltam, célszerű úgy írni, hogy a fáradt vagy nem teljesen odafigyelő olvasó (bíráló) ne akadjon meg az olvasásban. Ne nevéss ki: én hangosan fel szoktam olvasni, amit írok. Ha magunkban olvasunk, ugorhat a szemünk, de ha hangosan olvasunk, akkor minden szóra, szóvégződésre oda kell figyelnünk: ilyenkor sokkal jobban érezzük, ha egy szöveg nem gördülékeny.}

Ebbe az osztályba tartozik [16] driverek a változáshoz, a képzési kultúra és a tanulók igényei nevű modellje az Ausztrál Hadsereg számára. A modell a Hadsereg munkahely-kontextusának hatását foglalja össze az e-learninghez a tervezésben, fejlesztésben és szállításban (delivery) résztvevők perspektívájából. {Hatás valamihez? Vagy félreértem, hogy melyik szó mire vonatkozik?}

Az Ausztrál Hadseregben 1987 óta használják e-learninget. Stratégiai támogatása 1996-tól lett, a hagyományos képzési tartalom részét képező multimédiás CD-ROM képzéscsomagok fejlesztéséhez. Az esettanulmány 2005-ben készült.

Az e-learning megvalósításában érdekelték aggályainak megértéséhez egy mMegalapozott elméleti megközelítést alkalmaztak az e-learning megvalósításában érdekelték aggályainak megértéséhez. {Mindenképpen – amint másutt is – ki akartam hagyni a felesleges „egy” szót, ezért rendeztem át a mondatot.} Ennek során interjúkat készítettek a hadsereg vezetőivel, kurzusfejlesztőivel, oktatástervezőivel és oktatóival, amelyekből kiderült, hogy lényeges hangsúlyt {Itt egy szó (kell? célszerű? ajánlatos?) hiányzik.} fektetni a szervezeti prioritásokra és a tanulási célokra a változásokra megfelelés nyomása közben. A kutatásból kiderült, hogy a hatékony megvalósítás érdekében az e-learning folyamatos adaptálására és összehangolására van szükség, hogy reagálni tudjon a változó igényekre, miközben megfelel

a szervezeti kultúrának és a tanulók szükségleteinek. {Beszéljessünk pár szót az igény és a szükséglet közti különbségről, jó?}

A hadseregek e-learning környezetét befolyásolja a szükségszerűen bennük levő speciális hierarchikus és autokratikus szervezeti kultúra, amely a tanulásra is hatással van. A kultúra meghatározza a társadalmi interakciók természetét, motivációs és érzelmi tényezőit is a szervezetekben. Ezért a releváns e-learning megkívánja, hogy érzékenyen legyen összehangolva a szervezeti kultúra jellemzőivel. {Mit jelent, ha az e-learning releváns?}

Különösen a képzési részlegben felelős pozícióban lévők tudták befolyásolni a döntéshozatalt, mivel nagyra értékelték a magas nyomást, és inspirálták az alacsonyabb szintű munkacsoportokat. A szervezet hatékonyság iránti igényét használva a menedzserek meg tudták valósítani a kívánt tanulási hatékonyság fejlesztést az e-learning segítségével. {Vagy kötőjellel kellene írni: hatékonyság-fejlesztést; vagy más sorrendben: meg tudták valósítani a tanulási hatékonyság kívánt fejlesztését. Igen, tudom, hogy talán túlzás ennyire kényesnek lenni az egybe- és különírásra, és az új helyesírási szabályzat meg is enged többféle írásmódot, de szerintem megváltoztatja a leírt szöveg értelmét, ha másképp használjuk. Hálókabát: ez köntös. Háló-kabát: ez olyan kabát, amelyik valami hálószerű anyagból készült. Háló kabát: ez József Attila: alszik a széken a kabát...}

...

A tananyag-szolgáltatás és a kiértékelés evolúciója megkívánt az e-learningben az alkalmazók igényei és az e-learning egyre nagyobb komplexitása miatt, valamint a tanulás igényelt dinamikai és hatékonyságának, eredményességének növelése miatt. {Ez a mondat is furán hangzik a „megkívánt” szó és annak célszerűtlen elhelyezkedése miatt.} A nagy irodalommal bíró adaptív e-learning nyújt erre egy megoldást, amelyhez szintén sok komplex modell készül. {Ha ez az egyetlen lehetséges megoldás, akkor „... adaptív e-learning nyújt erre megoldást,...”; ha nem, akkor „... adaptív e-learning nyújtja a megoldások egyikét,...”}

Az adaptív e-learning megközelítéssel a szoftverrendszer az egyes tanulók tudásának és viselkedésének megfelelően adaptálja a megjelenített tananyagot, illetve a belinkelt tananyag-struktúrát. Ennek alapja az, hogy a tanulóknak különböző tanulásjellemzői vannak, amelyekhez különböző, az egyes tanulási típusoknak megfelelő oktatási beállításokat érdemes használni, hogy eredményeik optimálisak legyenek (1977-ből [21] 1999-ből [22], 2003-ból [23]).

Ezek a rendszerek hagyományosan egymástól elkülönülő részekre/modellekre vannak osztva. Minden adaptív rendszer rendelkezik néhányal vagy mindegyikkel az alábbiak közül, bár esetenként más megnevezéssel:

- Szakértői modell: a tanítandó információk modellje.
- Hallgatói modell: A hallgató tevékenységeit és tanulását követő modell.
- Oktatási modell: Az információt közvetítő modell.
- Oktatási környezet: A felhasználói felület a rendszerrel való interakciókhoz.

{A kettőspont után vagy mindig nagybetűvel kezdj, vagy semmikor.}

Az e-learning rendszerek és platformok egyik legnagyobb nehézsége a tartalmak és információk strukturálása a mai pedagógiai modellek segítségével. {Az információt nem az e-learning rendszer vagy a platform strukturálja. Az e-learning rendszerből, a platformról (és könyvekből, kódexekből, kőtáblákról, valamint a médiából és akár honnan) adatokat lehet szerezni. Ezek akkor jelentenek az adott személy számára információt, ha őbenne bizonytalanságot oszlatnak el. Ha azt mondom, hogy 12 óra 41 perc, ez adat, de aki most olvassa, annak számára nem jelent semmit: nincs információ tartalma. Ha valaki kíváncsi arra, hogy mennyi idő volt, amikor ezt a mondatot leírtam és arra felelem, hogy 12 óra 41 perc, az információt ad – akkor is, ha nem igaz, mert az illető bizonytalanságát eloszlatja! (Ha most beszélgetnénk, megkérdezném, hogy ha arra a kérdésre, hogy milyen hosszú a Lánchíd, azt felelem, hogy nem tudom, ezzel adtam-e információt. A válasz: ha a kérdező arra kíváncsi, hogy milyen hosszú a Lánchíd, akkor nem; de ha a kérdező az idegenvezetői vizsgabizottság tagja és arra kíváncsi, hogy vajon én tudom-e a Lánchíd hosszát, akkor igen.) Bocsánat: természetesen nem feltételezem, hogy mindezt ne tudnád; és semmi nem félreérthető abban, amit írsz – de nem jó, ha egy esetleg kevésbé jóindulatú bírálónak „támadási felületet” nyújtasz.} A probléma megoldására specifikációkat is készítettek, amelyek közül néhány szabvánnyá vált, hogy szélesebb körben használható oktatási rendszereket és jobb tanítási minőséget biztosítsanak [24].

...

A TAM-ot számos kritika érte – erről például Nyíró (2011) [31]-ben ad összefoglaló áttekintést. Az UTAUT-tal és kiterjesztéseivel szembeni egyik kritika a TAM modell kidolgozásában is részt vevő Bagozzitól (2007)

származik [32]. Véleménye szerint bár az UTAUT jó szándékú és átgondolt, de túl sok változóval dolgozik. Bagozzi azt javasolja, hogy a döntéshozás magyarázatakor a „tudás sok szilánkját” („many splinters of knowledge”) állítsuk össze. Javasolt modelljének van egy döntési magja: célvágy → szándékvágy → cselekvési vágy → cselekvési szándék, amelyet az általános **emberi {ha jól értem}** természet döntésmeghozatalának változói/folyamatai alapoznak meg. A döntési mag mechanizmusokat tartalmaz az önszabályozásra, amelyek mérséklék a vágyaknak a szándéokra tett hatásait. Ezen kívül lényeges kontextuális árnyalatokat vezet be **{Ki? Más az alany, mint az előző mondatban.}** a döntéshozás megértéséhez: a döntéshozási maghoz a döntések és az önszabályozási érvéles számos okát és hatását veszi figyelembe. Az alkalmazott okozati változói közül sokat tartalmaz a TAM és kiterjesztései, de tekintetbe vesz újakat is, amelyeket érzelmi, csoportos/ szociális/kulturális és szándékvezérelt viselkedési kutatások támasztanak alá.” [3] **{„Az alkalmazott okozati változói” szó-sorozat nehezen értelmezhető: nekem nem is sikerült...}**

Donaldson továbbfejlesztett, saját modelljével (2011) egy USA-beli egyetem kétéves főiskolai előkészítő képzésén résztvevő hallgatóknál (community college students) vizsgálta a mobiltanulás elfogadottságát és használatát azok meghatározó tényezőivel [30]. **{Mármint a hallgatók meghatározó tényezőivel? Vagy a mobiltanulás elfogadottságát és használatát vizsgálta annak meghatározó tényezőivel?}** Eredményei nem általánosíthatók, csak erre a vizsgált tanulócsoportra igazoltak.

Donaldson az alábbiakat állapította meg a hallgatókra **vonatkozóan** (lásd 11. ábra):

- Jelentősen meghatározza **a** a mobileszközzel való tanulás viselkedési szándékát:
 - **a** tanulóval kapcsolatos teljesítményelvárás (performance expectancy),
 - **a** könnyítő feltételek (facilitating conditions),
 - **a** társadalmi befolyás (social influence),
 - **az** érzékelt játékosság (perceived playfulness of learning).
- Nem jelentős előrejelző:
 - **az** erőfeszítésvárás (effort expectancy),
 - **a** tanulás önmenedzselése (self-management of learning),
- Jelentős negatív előrejelzője volt a viselkedési szándéknak:
 - **a** használat önkétsége (voluntariness of use),
- Nem talált eltéréseket:
 - kor és
 - nem tekintetében.

...

Részletek Cs. Judit „Egy előítéletesség nyomában (A gyermekotthonban élő gyerekekre fókuszálva)” című szakdolgozatának fogalmazványából (Pécsi Tudományegyetem, Illyés Gyula Kar, szociális munkás szak, 2014), a hozzáfűzött konzulensi megjegyzéseimmel

...

Feltételezem, hogy a gyermekotthonban élő gyerekek sok előítéletet éreznek, éppen úgy, mint valamely-bármely más kisebbséghez tartozó személyek, az iskolában, a magánéletben és az élet minden más területén.

...

Az előítéletesség témakörének szakirodalmában megkerülhetetlen Allport alapműve, Az előítélet. A fogalom magyarázatát és az előítéletesség hátterét elsősorban erre alapozva mutatom be.

...

Az előítélet a másokról szóló hiányos tényeken ismereteken alapul. Az előítélet sztereotípiákon alapuló, személyes viszonyulást kifejező magatartás. Azaz az előítéletet egy másik személyt érintő sajátos elfogadó vagy tagadó attitűdként írhatjuk le, melyet az határoz meg, hogy az adott személy emberek egy meghatározott csoportjához tartozik. ...

...

Az előítéletes emberek gyakran használnak hátrányos megkülönböztetést, ennek több fajtája, csoportja lehet.

1. Szóbeli előítéletesség: Több ember alkalmazza ezt a megkülönböztetést. —érzést Ellentétes Az ellenérzést kiváltó csoporttal, vagy a csoport tagjával szemben gúnyszavakat használ, egyes tulajdonságaik felnagyításával viccet generál, idegenkedő és ellenséges viselkedést mutat.

...

(A „Kedvesebb, barátságosabb” sorban egy értékelhetetlen válasz is volt.)

A változásra vonatkozó kérdést a vizsgált személyek közel 80%-a válaszolta meg, több mint 20% figyelmen kívül hagyta. Meglepő, hogy 30% úgy érzi, hogy nem változott: nyilvánvaló, hogy minden gyermek személyiségében, viselkedésében változást idéz elő, ha az élete ennyire módosul, de eszerint 30% ezt nem veszi észre, nem ismeri fel önmagán. A diagramon jól látszik, hogy a válaszadók többsége az otthonba kerülést követően bátrabb lett (bátrabbnak érezte magát). Ez számomra érthető: magam is azt tapasztaltam, hogy a napi 1-2 nevelő nem tud olyan figyelmet szentelni egy-egy gyermekre, mint a családon belül a szülő, ezért ezeknek a gyermekeknek valamilyen szinten meg kell tanulniuk, hogy hogyan álljanak ki magukért. Ezt egyáltalán nem tartom negatívnak: a későbbi életükben ez előnyt is jelenthet. A másik két szempont („Kedvesebb, szófogadóbb” és a „Barátságosabb”) a sok nem-válaszoló miatt értékelhetetlen. A „Kedvesebb, szófogadóbb” sorban egy értékelhetetlen válasz is volt: a vizsgált személy mindkét, egymásnak ellentmondó választ beikszelte, aminek persze lehetett az az oka, hogy egyes helyzetekben ez, más helyzetekben az az igaz – de ezt nem tudhatjuk.

...

Nem akartam azonos kifejezéseket használni, mert nem szerettem volna, hogy feltűnjön, hogy valójában azt kérdezem, hogy amit a vizsgált személy a társaitól elvár, ahhoz képest mit ad ő. Ezért is állítottam a kérdőívbe ezeket a kérdéseket úgy, hogy két másik kérdés legyen közöttük: ne egymás mellett legyenek. A válaszok közül a 16. kérdés esetében „Keressék a társaságomat”, a „Barátkozzanak velem” és a „Fogadjanak be a társaságba” kapta a legtöbb jelölést (együttvéve többet, mint a vizsgált személyek létszáma – ami nem hiba, hiszen egy-egy személy több választ is bejelölhetett ebben a kérdésben).

...

Honnan származik a félelme annak, akinek a nagy félelmei közt szerepel, hogy „A bőröm színe miatt megkülönböztetnek” (18. sz. kérdőív), amikor „ritkán” kihagyják és csúfolják, „időnként” elkerülik” (15. kérdés), ugyanakkor a környezete, a tanárai, a nevelői „teljesen elfogadják”(13-14.

kérdés), a gyermekotthonosokhoz és a nem gyermekotthonosokhoz képest is mindenütt ugyanúgy kezelik (20-21. kérdés)? Tehát nem értem, hogy miért fél, vagy mitől fél min alapszanak a félelmei, ha őt mindenki, mindenhol elfogadja.

...

Részletek G. Dávid „Egyszerű magyar mondatok elemzése NLTK környezetben” című szakdolgozatának fogalmazványából (Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, 2017), a hozzáfűzött lektori megjegyzéseimmel

...

A dolgozat célja egy, a természetes nyelvelemzést segítő számítógépes eszközrendszer bemutatása. A program bemutatása magyar nyelvű elemzéseken keresztül.

Dolgozatomban először az eszközrendszert, az eszközt mutatom be, hogy egy rövid képet kaphassunk a lehetőségeinkről. Az eszközrendszer után a nyelvtani keretrendszer következik. Végül példákon keresztül; a determinánsi csoportokon belüli névelő és főnév egyeztetésen, valamint a determinánsi csoportok nak egyeztetés–az igei csoporttal történő egyeztetések, mint nyelvészeti problémák on keresztül példán felhasználjuk a nyelveírési módszertanunkat és az eszközrendszerünket, hogy szabályainkat egy olyan formában jeleníthessük meg, amely lehető teszi, hogy a szabályhalmazunkat a számítógép is képes legyen értelmezni, futtatni és tesztelni. [szerintem: és ezáltal kipróbálhassuk, tesztelhesük azokat. Ugyanis nem a számítógép „tesztel”, mint ahogy nem a mérőszalag mér... hanem az az ember, aki a számítógépet és a mérőszalagot használja.]

...

Az általunk javasolt eszközrendszer egy moduláris rendszer, amely egy konzolos felülettel rendelkezik. Ez egy absztraktabb megoldást kínál a felhasználóknak és a kutatóknak, összevetve egya grafikai felülettel rendelkező számítógépes eszközrendszerek kelhez képest, amelyek csak bizonyosegyes műveleteket, bizonyos egymás után elvégezhető műveletsorokat engedélyeznek a felhasználóknak anélkül, hogy a lépésekbe betekintést vagy módosítási lehetőséget adnának biztosítanának (Raskin 2008: 20). [A „bizonyos” szó kerülését javaslom. Itt nemigen érződik a pejoratív jellege, de ízeljésként ezt a két mondatot: „tudomásom van arról, hogy az ön mamája fiatalkorában különféle foglalkozásokat űzött”; és „tudomásom van arról, hogy az ön mamája fiatalkorában bizonyos foglalkozást űzött”.]

...

A vitát két pont raban sűrítjük, amellyel Chomsky nyelvtanelméletét támadták. Az első a transzformáció. Chomsky a munkáiban nem indokolja eléggé, hogy miért csak a transzformáció lehet jó megoldás (Kálmán 2007: 139). Ez a bíráló hívtá életre a megszorítás alapú nyelvtanokat, amelyek a jólformált mondatokat nem annakaz alapján határozzák meg, hogy egy adott [ha nem egyetlenegy konkrét szabályról van itt szó, akkor „egy” helyett „egy-egy” lenne célszerű.] nyelvtani szabály segítségével előállíthatóak-e. Hanem a jólformáltság kritériuma az, hogy az adott mondat felszíni szerkezete maradéktalanul kielégíti-e a nyelvtan megszorításait.

...

... Ezzel lehetőségünk nyílik arra, hogy az általunk definiált nyelvtani szabályokat a számítógép által értelmezhesse. [Ez valahogyan furcsa: a számítógép által értelmezni valamit... A számítógép által adott eredmények segítségével értelmezzük: inkább így írnám, ha erre gondoltál.]

...

Az NLTK nem rendelkezik önálló konstrukciós nyelvtant kezelő egységgel. Helyette egy általánosabb jegyérték modullal rendelkezik, amelyben nyelvtani szabályokat fogalmazhatunk meg. A megfogalmazott szabályokhoz formális szemantikai szabályokat is rendelhetünk. Az eredményeket pedig tesztelhetjük saját mondatainkkal.

A program csupán ellenőrizni tudja, [mit?] tehát csak annyit tud megállapítani, hogy az adott mondatok elfogadhatóak-e. Arra nincs felkészítve, hogy mondatokat előállítani is tudjon; Aaz ilyen típusú feladatokhoz hasznosabb, ha egy-annak megfelelő programozási nyelvet és környezetet választásunk, mint amilyen például a Prolog, ahol adott halmazon értelmezhető szabályhalmazokat definiálhatunk, amelyeket a számítógép megpróbál bizonyítani. – Ez tekinthető a természetes nyelvi feldolgozás során generálásnak. (Bővebben: György 2009)

Az NLTK által biztosított modul a jegy-alapú nyelvtanok (feature based grammars) kezelésére: a FeatStruct. A FeatStruct, amely a featured structure rövidített alakja; amiez magyarul annyit tesz, hogy jegy-struktúra.

Az általánosabb modul képes kezelni a Lexikai-funkcionális grammatikáta (LFG) vagy [vagy? nem és?] az Általánosított Frázisstruktúra-nyelvtant (GPSG), a Fejközpontú frázisstruktúra-nyelvtant (HPSG), illetve a bemutatott konstrukciós nyelvtan szabályait is.

...

A nyelvtani szabályaink azt vizsgálják, hogy a vizsgált mondat megfelel-e annak a strukturális felépítésnek, amely a nyelvtanunk megkíván: [Az „ami” az állítmánra vonatkozik. Az alanyra az „amely”.] Nem azt, hogy előállítható-e a segítségével, hanem hogy illeszkedik-e a szabályhalmazunk minden tagjára. Hiszen – a nem-transzformációs nyelvtanaink legfőbb jellemzője, hogy struktúraillesztéssel dolgoznak. [Egybevettem a nálad külön lévő mondatokat, hogy ne kelljen az alanyt ismételtetni.]

... A nyomkövetés mellőzésével a lépések nem kerülnek kiírásra. [Ha a nyomkövetést mellőznénk, a program nem írná ki a lépéseket.]

...

A számítógép nem rendelkezik „hétköznapi logikával”. Nem rendelkezik semmilyen világismerettel, ezért ha egy ilyen mondatokról szeretnénk eldönteni, hogy igazak-e, akkor előbb „világismerettel” kell felruháznunk a számítógépet. Egy mModellt kell készítenünk, amelyben definiáljuk az állításokat és az állítások igazságértékét. Miután világismerettel, modellel egészítettük ki a programot, ruházzuk fel, utána lesz képes elvégezni a műveleteket. Utána lesz képes a megadott modell segítségével alapján „igaz” vagy „hamis” értéket rendelni a vizsgált mondatokhoz. [A Prolog-logika szerint – ha csak kifejezett nemleges állításokat nem teszünk – nem állítjuk, hogy egy mondat „hamis” lenne, hanem csak azt, hogy az adott modellben nem bizonyítható, hogy „igaz”. Ugye itt is így van?]

Ennek bizonyítására és bemutatására egy rövid programot szerkesztettünk. A rövid script ertekek_leirasa néven tartalmazza a modellünket. Ezt egyszerű formában írhatjuk. [Az utóbbi 2 mondat dőcög kicsit.] A bal oldalon álló elemhez rendeljük a jobb oldalt. Az ember-hez az e szimbólumot, az asztal-hoz az a szimbólumot. Az elo predikátumhoz az e szimbólumot, az ember-t, míg a nem-elo (!elo) predikátumhoz az a szimbólumot, amely az asztal-t jelöli. Ezeket a műveleteket elvégeztük a cselekvo predikátummal is. Az ember tehát két predikátummal rendelkezik: Az elo és a cselekvo predikátummal; Az asztal pedig a nem-elo és nem-cselekvo predikátummal. Csupán ezzel a négy adattal elegendő feltöltenünk a modellünket Elegendő a modellünket csupán ezzel a négy adattal feltöltenünk ahhoz, hogy már számításokat végezhessünk.

```
# -*- coding: cp1250 -*-
```

```
# szem.py
import nltk
```

```
ertekek_leirasa = """
ember => e
asztal => a
elo => {e}
!elo => {a}
cselekvo => {e}
!cselekvo => {a}
"""
```

```
ertekek = nltk.parse_valuation(ertekek_leirasa)
ertek_tartomany = nltk.Assignment(ertekek.domain)
modell = nltk.Model(ertekek.domain, ertekek)
mondat = 'az asztal poros'
nyelvtan_fajl = "file:c:\Users\gdp\Documents\szakdoga\sem5.fcgi"
eredmeny = nltk.batch_evaluate([mondat], nyelvta_n_fajl, modell, ertek_tartomany)[0]
for (syntree, semrep, value) in eredmeny:
    print("Az elemzendő mondat "" + mondat + "" \n\n ")
```



```
print("Szintaktikai reprezentáció:")
print(syntaxtree)
print("Szemantikai reprezentáció:")
print(semrep)
print("Szemantikai érték:")
print(value)
```

Végül néhány szó a működésről. Fontos, hogy észrevegyük, hogy a formális szemantika a gép szintjén külön-válik. [Mi válik külön mitől?] A nyelvtan szempontjából nem. [Mi az állítmány?] A lexikalista nyelvtanok sajátsága, hogy nem kezelik külön, két-három külön modellként a nyelvtan részeit. Együtt és egységesen írják le azokat. Ilyen leírásokkal találkozhatunk az attribútum-érték-mátrixokban. Vagyis a bemutatott FeatStruct segítségével mi magunk is ilyen leírásokat szerkesztünk.

Részletek G. Dávid „A megszorítás alapú nyelvtan, mint a transzformáció és a statikus lexikon kritikája” című tanulmányának fogalmazványából (Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, 2016), a hozzáfűzött lektori megjegyzéseimmel

[A megjegyzéseket akkor külön levélben küldtem el a szerzőnek: a megjelentetés kedvéért 2017-ben szúrtam be a dokumentumba.]

...

A lexikont statikus elemhalmaznak tekintő nyelvmodellek kritikájaként jöttek létre a lexikalista elméletek. Míg a nem monoton transzformációs nyelvtani műveletek ellen a nem transzformációs megszorítás alapú nyelvtanok. A két kritika pedig megalapozta a nem transzformációs lexikalista elméleteket, amelyeknek az alapjait biztosító megszorítás alapú nyelvtanok információs struktúráit és az információs struktúrákon értelmezhető műveleteket mutatom be.

Szerintem a "míg" nem lehet mondatkezdő szó, hanem egy összetett mondat új tagmondatát vezetheti be. Szóval vessző, pontosvessző vagy gondolatjel kellene elé; vagy átfogalmazás.

...

A monoton műveletek alatt azon szabályokat értjük, amelyek kizárólag hozzáadással vagy elvétellel bővítik a bemeneti objektumokat. Nem valami alatt, hanem valamin értünk valamit. "Monoton műveleteken azon szabályokat értjük,..." vagy még inkább "Azokat a műveleteket nevezzük monotonnak,..." Mintha azt éreznéd "tudományosnak", ha kicsit nyakatekertebb módon fejezed ki magadat és "elegáns" szavakat használsz, mint az "azon". Nem engedjük meg tehát azt, hogy egy szabály a nyelvtan bármely moduljában annak tetszőleges részét megváltoztassa, mert az ilyen struktúraváltoztató műveletek bonyolítják az informatikai megvalósítást és a nyelvtani formalizmust is (Trón 2002: 167).

...

A két kritikus ponttal szembe állítva vezetem be a megszorítás alapú nem transzformációs nyelvtanokat, A "vezetem be" szerintem akkor lenne helyénvaló, ha "a tudományban" ezeket te vezetted volna be. Így viszont inkább "ismertettem", nem? (Jobb lenne a "mutattam be", de az a következő bekezdésben is szerepel.) amelyek a lexikalista nyelvészeti elméletekben, így a lexikai-funkcionalista nyelvtan (LFG), a fejközpontú frázisstruktúra nyelvtan (HPSG) és a konstrukciós nyelvtan (CG) alapjait biztosítják.

...

Végül a megszorítás alapú nyelvtanoknak három előnyét mutattam be. Először is a transzformációnak, mint műveletnek a teljes kivezetése a rendszerből. Másodsorban azt, hogy az új műveletek szigorúan monoton műveletek. Ha a "másodsorban..." mondatban tárgyeset van, az "Először is..." mondatban is az kellene; ezt kívánja a bekezdés első mondatával való összhang is. Harmadsorban utaltam arra, hogy a megszorítás alapú nyelvtanoknál a lexikont nem mint statikus elemhalmaznak tekinthetjük. Helyette a szabályhalmazok már önmagukban tartalmazzák a lexikai osztályok jegyeit és az ezeken való operátorok segítségével tudunk megszorításokat tenni, és ezek a megszorítások, mint egy új nyelvtanleírás módszert értelmezhetjük. "... ezek a megszorítások, mint egy új nyelvtanleírás módszert értelmezhetjük": ha jól értem: "ezeket a megszorításokat új nyelvtanleírási módszerként értelmezhetjük."

...

A dolgozat struktúrája világos. Nagyszerű, hogy a bevezető bekezdés utolsó mondata közli, hogy mit akarsz az egész tanulmánnyal; talán érdemes lenne az összefoglalást úgy kiegészíteni némi utalással, hogy abban visszhangozzanak pontosan azok a szavak, amelyeket a bevezetésben célként kitértél. "A felsoroltak tehát a nem-lexikalista elméletek alapjait jelentő [a "biztosító" szót

őszintén szólva modorosnak érzem] megszorítás-alapú nyelvtanok információs struktúrái és az azokon értelmezhető műveletek."

A kis tanulmány tagolása, a címek sorozata teljesen érthető és érződik az egésznek az szerkezete, ahogyan egymásra épülnek az egyes részek, míg a teljes témát kifejted. A címek hierarchiája is teljesen érthető, áttekinthető; de a Címsor2 és Címsor3 közt olyan kevés az eltérés (összesen 2 pontnyi a 14-16 pont méretű betűknél), hogy először észre sem vettem, hogy például az Operátorok alatti címek az ő alcímei.

Részletek J. Júlia „A személyes eladás szerepe a biztosítási piac és a gyógyszer-értékesítés területén” című szakdolgozatának fogalmazványából (Szolnoki Főiskola, kereskedelmi szak, 2006), a hozzáfűzött konzulensi megjegyzéseimmel

...

Életbiztosítástól a hidegrázásig,

avagy

A személyes eladás szerepe a biztosítási piac és a gyógyszer-értékesítés területén

[Még mindig nem tetszik nekem a főcím. Azon kívül, hogy „poénos”: jelent valamit? Utalsz vele valamire? Valami komoly dolgot akarsz ironikusan kifejezni? Ha azt a folyamatot, ahogyan valaki a kezdeti idegenkedése után profi üzletkötővé válik, akkor a „Hidegrázástól az életbiztosításig” cím lenne logikus. A jelenlegi főcím ennek az ellenkezőjét sugallja: hogy íme, Te most ki fogod mutatni, hogy a direkt eladás szükségképpen hidegrázáshoz vezet. Ezt akarod mondani? Ha nem: akkor miért ezt mondd?]

...

Napjainkban kevés olyan szakmai terület található ahol — gyenge kezdeményezések kivételével — ne lenne jelen a piacon sokszor párhuzamosan a klasszikus értékesítési módozatokkal a személyes eladás. [Bocsánat: nem értem, hogy a gondolatjelek közti rész mit jelent.] A szakirodalomban ún. zéró csatornával jelzett értékesítés lényege, hogy a termék, vagy szolgáltatás közvetlenül jut el a fogyasztóhoz. Mindez oly módon, hogy az áru, szolgáltatás mozgásának iránya egyértelműen a vásárló irányába és a vásárlóig mutat. Ezt a piaci műveletet, amely a fogyasztó felkutatásából, a termék, vagy szolgáltatás üzenetének eljuttatásából, a fogyasztásra történő ösztönzésből, a termék / szolgáltatás fizikai elszállításából, a szokványos garanciák személyes biztosításából áll, természetesen rejti azokat a hátrányokat és előnyöket amelyeket elsősorban a fogyasztó érzékel. [Mi a természetes? Hogy megvannak a hátrányok és az előnyök, vagy hogy ez a folyamat rejti, azaz eldugja őket?]

Világos, hogy ha a vásárló jellemzően kellemes tapasztalatokat szerez a hagyományos vásárláshoz viszonyítva, akkor a jövőre nézve ezek az előnyök annak előnyei a mérvadók számára, ellentétes esetben meghatározó a rossz vásárlói élmény, ami természetes en a módszer ellenzőinek táborát erősíti, a fogyasztó idegenkedésének erősödését segíti és sajnos a közvélemény negatív értékítéletét támasztja alá.

Az MLM természetesen a módszer egyik legfontosabb szereplőjének, a vevőnek is nyújt számos előnyt. [Úgy kerül szóba az MLM, mintha az Olvasónak tudnia kellene, mi az (vagy mintha végig erről lett volna szó eddig is).]...

...

... A kétely a hozzáférhetőségben, az árban, a tapasztalatokban, a személy megbízhatóságában, veszte az egyébként nagy reményekre, sikerre és személyes fejlődésre nagyszerű lehetőséget nyújtó módszernek. — A hozzáférhetőségben, az árban, a tapasztalatokban, a személy megbízhatóságában való kételkedés az egyébként nagy reményekre, sikerre és személyes fejlődésre nagyszerű lehetőséget nyújtó módszert veszít okozhatja. A megelégedett fogyasztó lehet a garanciája a személyes eladás további térnyerésének a megelégedett fogyasztó lehet a garanciája, mert egyébként a közreműködők és a vásárlók a hátrányokat általában ritkán honorálják kitarással, hűséggel és jó véleménnyel. Valójában ez a személyes eladásban a személy legnagyobb felelőssége.

...

A személyes eladás lényegét két vagy több ember azonos csatornán való kommunikációjából indításmnak elemzésével kezdhetjük.

...

A személyes eladás előnye, hogy az eladó a reakciókat rögtön le tudja mérni és a mondanivalóját, érveit a vevőhöz tudja igazítani. A befolyásolás eredménye a legtöbb esetben az azonnali vásárlás vagy üzletkötés. Más fontos funkciót is elláthat a személyes eladás, az értékesítés területén. [Ebben a mondatban ki/mi az alany?] Részletes információt szerezhet az eladó a fogyasztó igényeiről. [És itt? Gondolom: az üzletkötő.]

...

A tárgyalás mindenképp kellő tervezést kíván első lépésként. A tervezés során az esetleges lehetőségeket fel kell vázolni, több tervet kidogozni, hiszen mindannyian különbözőek vagyunk, különböző válaszokat adhatunk. Kellemetlen lehet mindkét részről, ha az üzletkötő nem megfelelő kérdéseket tesz fel, s ennek megfelelően az ügyfél sem úgy válaszol, ahogyan azt az üzletkötő tervezte elképzelte. [A „tervezte” szó manipulációs szándékot sejtet: az üzletkötő eltervezi, hogy az ügyfél majd mit válaszoljon.] ... Az alábbi példán jól tükröződik mindez:

Példa:

- Ugye szeretne gondoskodni a gyermekei biztonságáról?
- De kérem, nekem nincsenek gyermekeim...
- Ez ... lényegtelen. Viszont abban egyetért, hogy mindenki szeretne gazdagabb lenni?
- Nem kérem, én teljesen elégedett vagyok a pénzügyi helyzetemmel. Ami kell, az megvan, a többi pénz pedig csak gond lenne.
- Hát...gratulálok. Viszont, Önnek is jól esne, ha kevesebb kööttséggel járó munkát végezhetne, nem kellene mindennap hajnalban felkelnie, nem lenne hatalmaskodó főnöke...
- Nem mondhatnám. Szeretem, amit csinálok, s a főnökömmel is jól kijövök. Tudja, ha nem így lenne, nem is lettem volna pap.

[Remek a példa!]

...

Összegezve:

A tárgyalási előkészület legfontosabb lépései:

1. Információgyűjtés, tervezés
2. Kapcsolatteremtés
3. A Találkozó céljának meghatározása
4. Idő meghatározása, beosztása [Mi az, hogy idő? Ha „meghatározni” kell, akkor időPONT, ha „beosztani” kell, akkor időTARTAM.]

...

Ha létrejött az időpont–a találkozót–illetően, [ugye jól értem, hogy itt már a találkozó létrejöttéről van szó?] elsőként ismertetni kell vele az ügyféllel a találkozó-találkozás [csak a szöismétlést akartam elkerülni] célját, küldetését, az ügyfél-ő szerepét a beszélgetésben. Eddigi tapasztalataim azt mutatják, hogy az ügyfelek szeretik ezeket a bevezetéseket. Rendszerint a tárgyalás elején megegyezünk, hogy mennyi időt szánjunk egymásra. Ezt azért tartom megfelelőnek, mert az ügyfél tudja, hogy mire számíton, érzi, hogy az ő véleménye is fontos, és nem utolsósorban a bizalom megteremtéséhez is sokban hozzájárul. Fontos, hogy a nyitásnál soha ne kérdezzünk rá a következő találkozásra, hiszen az érdeklődést még fel sem keltettük! A sikeres nyitás előkészíti az értékesítési prezentációt. Feladata, hogy bemutassa az összes releváns termékkelőnyt, meggyőzze az ügyfelet, hogy az ügynök a problémájuk problémája megoldására törekszik.

...

Az érem másik oldala viszont, hogy az ügyfélközpontúbb értékesítés ugyan kevesebb, de lényegesebb megbízhatóbb, kiszámíthatóbb ügyfeleket generált. [„ügyfeleket generálni” – én például a családomban két srácot generáltam, akik idővel akár ügyfelek is lehetnek; de lehet, hogy a generálást nem egyformán gondoljuk...]

...

Mik a pozitív befolyásolás technikái?

[Vártam, megmondod-e, mitől „pozitív” a befolyásolás. Nyilván nem attól, hogy a befolyásoló személy így gondolja... Egyszer erről leveleztünk már, úgy emlékszem.]

...

Kedves Júlia!

Ha pénteken köttetned kell, akkor cifra helyzetbe hoználak, ha csütörtökön még megjegyzéseket fűznék az anyaghoz... Lehet, hogy Te is javígtatsz még közben, úgyhogy a megjegyzéseimet nem oldalszám alapján, hanem szöveg alapján írom: rákereshetsz, hogy az adott szöveg hol van.

... a világhoz kötődő viszonyomat ... Javaslom: a világhoz kötődő jobb viszonyomat, vagy újfajta viszonyomat vagy ilyesmi. **Valamiféle** viszonyod eddig is volt a világgal!

1.2.2 idézőjelben van. Honnan idézed?

1.2.4 táblázatában keveredik az egyes- és többesszám.

Nyilván magad is tudod, hogy az ügyfélkártya szkennelése még hiányzik. Csak azért szólok, nehogy az erre vonatkozó megjegyzés maradjon a dolgozatban!

4.1.1-től alá vannak sárgázva a 3. szintű címsorok. Vagy mindenütt így legyen, vagy sehol.

„A tudás és megértés iránti vágy mindenesetre ugyanolyan személyes jellegű, mint az előbb felsorolt öt szükséglet.” Mint az előbb felsorolt **négy!**

7. pont táblázata: vagy minden nagybetűvel, vagy minden kicsivel kezdődjön. A szövegek elhelyezése a táblázatban egyenetlen.

Szinte órákkal a leadás előtt ennyi a megjegyzésem. Ez a dolgozat minimum négyes; azért nem mondom, hogy minimum jeles, mert nem látom benne azt, hogy „elindul valahonnan és eljut valahová”, hanem kicsit ötletszerűen merülnek fel egyes témakörök. De szeretném, ha tudnád, hogy az a véleményem, hogy a rendelkezésre álló idő alatt csodát tettél!

Részletek M. Norbert „Mentés másként / Save as” című szakdolgozatának fogalmazványából (Magyar Képzőművészeti Egyetem, 2014), a hozzáfűzött lektori megjegyzéseimmel

...

-Ennek tudatában egy felelősségteljes feladatnak tartom, ha a tervezőgrafikai eszköztárát felhasználva vesszük fel a kapcsolatot az emberekkel. A különböző lehetőségek révén – internet (blogok, weboldalak, szociális hálók, fórumok...), nyomtatott médiák (média [jaj! egyesszám: médium (ahogyan korábban használtad); többesszám: média. Szerintem tudod, csak elírtad.] (újság, nyomtatott könyv, plakát...)) - [kicsit kusza a zárójelek és gondolatjelek rendszere.] célzottan tudunk információ-~~é~~közléseket eljuttatni nagy közönség [a nagy közönség nem ugyanaz, mint a nagyközönség. Melyiket akarod mondani?] számára és velük kommunikációt folytatni. Annak ellenére említettem meg a nyomtatott médiát, hogy a jelenlegi tendenciák is egyre jobban erősítik azt a tényvélekedést, [szerintem ez nem tény, hanem vélemény; és teljesen egyetértek a lejjebb következő fejtegetéssel.] hogy a digitális információ-~~ad~~átáramlás már „diadalmaskodott” a nyomtatott anyagokkal szemben. De ellenpéldaként meg kell említenem, hogy a papír alapú hordozók rendelkeznek egy olyan sajátos materiális jelleggel amely [ami: az állítmányra vonatkozik; amely: az alanyra.] szerintem hosszú ideig biztosítja a jelenlétüket a társadalomban. [Ezt a mondatot nem értem.] Véleményem szerint még nem tartunk ott, hogy unikális tárgyként tekintünk egy nyomtatott könyvre, ennek ellenére léteznek unikális darabok. [Azt akarod kifejezni, hogy a könyv ma (még?) nem olyan különlegesség, mint egy kézzel készült középkori hurkatöltő a mai sorozatgyártott hurkatöltők között?] Sokszor temették már a nyomtatott médiát az internet alapú hírközlésben. Számos tanulmány és híresztelés vált ismerté a témában. Első sorban szerintem a magazinok és napilapok válhatnak a digitális világ „áldozatává”. [Első sorban ≠ elsősorban. Egyébként ez a mondat kicsit váratlan és ilyen formában nem tűnik megalapozottnak.]

...

Bevezetésül magáról a koncepcióról és a témaválasztásról szeretnék ejteni néhány szót. [Felesleges és zavaró a feltételes mód.] Az ötlet kialakulásában nagy szerepet játszott az is, hogy milyen a viszonyom a diplomához. Azt, hogy milyenek képzelem el mi a véleményem róla nem fontos. [Ha nem fontos: ne írd róla.] De egy bizonyos Adott intervallumot, időszakot, periódust zár le, akkor amikor az ember diplomavédésre készül. ...

...

-Minden esetben érdemes figyelembe venni az aktuális tendenciákat. A teljesség igénye nélküli egy szubjektív kutatást végeztem, amely bizonyította [ha teljesség igénye nélküli, akkor hogyan bizonyíthat bármit is? inkább talán: azt sugallta, azt mutatta meg] számomra, hogy a mozgással kapcsolatos tárgykör kifejezetten időszerű és kihívásokkal teli kutatási terület. Több olyan szolgáltatás is létezik már, amely a mozgásunk alapján valamilyen koncepció köré csoportosulva, nyújt egy alternatívát nyújt az „önkontroll”-ra”, a megfigyelésre. Ezek a szolgáltatások a legtöbb esetben a sportolással és az életmód-javítással vannak kapcsolatban. A teljesség igénye [megint?] nélkül kiemelem néhányat olyan szolgáltatást, amelyeknek a szemléletben tetten érhetőek azok a törekvések, amelyek (első sorban a GPS rendszereket kihasználva, majd a begyűjtött adatokat egy vizuális keretrendszerbe helyezve) át-és-javítják az emberek életmódját. [törekszenek rá, szerintem. Egyébként életmódot javítani – ez a megfogalmazás nem igazán tiszta.]

...

A több mint száz, héliummal töltött és az égre feleresztett léggömb [nehogy a bíráló azt mondja, hogy a szóhasználatod „nem szakdolgozathoz méltó”...] mozgásszínházát a jelenlévők öntudatlanul rendezték, vagy legalábbis befolyásolták.

...

Miért is olyan fontos a két fogalom ismerete egy-egy -tervezési feladat megoldása során? Fontos megjegyeznem, hogy más értünk ma UI és UX tervezésen, alatt-de a lényeges szempontok nem változtak. [Mást mint... mások? Mást mint korábban? Mást mint amire a bíráló gondol?] Ezeket a tervezési szempontrendszeret kiterjesztettük a digitális médiumok felülettervezésére is. Miért fontos ma ismernünk őket? Egyik oldalról, mert ma különösen fontossá vált a tervezési metódusok felépítése során szem előtt tartani ezeket, másrészt a két fogalom kiegészítik egymást, valamint emellett hatékonyabbá és célzottabbá teszik a kommunikációt.

...

... Ebből a tervezési hozzáállásból adódóan a UI és UX tervezése összekapcsolódott a munkám során. [Látom, hogy a továbbiakban megmagyarázod, hogy mi ez a két rövidítés, de már az első megjelenésükkor kellene a kifejtésük és annak fordítása.]

...

Az utazás: egy-lehetőség arra, hogy az ember szélesítse azt a látómezőt, amelyein keresztül figyel a világot. Az utazásaink során információkat, tapasztalatokat, adatokat gyűjtünk. Az utazást nem-csak turisztikai oldalról vizsgálom. Ma az információs társadalom tagjaként a saját identitásunk és a világban elfoglalt helyünk körvonalazása nehézkessé vált. A napi mozgásunkat követve egy-egy bizonyítható „rajz” keletkezik, amelyeit mi „rajzolunk”. Azt gondolom, hogy maga az utazás az életünk részét képezi [ha jól fogom fel: most többet akartál mondani, mint amit ez kifejez: nemcsak azt, hogy az utazás az életünk részét képezi, mint ahogyan neked az életed részét képezi, hogy lediplomázol, hanem hogy az utazás az élettevékenységünk elválaszthatatlan, szóval más tevékenységeinkkel összeolvadó részét képezi, mint az anyagcsere és a fogalmi gondolkodás: bármit teszünk (emberként, társadalmi lényként), ezeket is tesszük.] és tágan kell értelmezni. Mindenki utazik és ezenalatt a naponta megtett sétát, vonat-, metrő-, kerékpár-...stb utazást is értem, de persze ide tartoznak az előre megtervezett utazások is. (A többi, amelyet felsoroltál, szintén (lehet) előre megtervezett.) Általuk hitelesebben tudjunk magunkat elhelyezni a globális világban.

...

Kicsit bizarr a weboldal azon ajánlata, mely szerint az elhunyt személlyel a családtagok, barátok ugyanúgy beszélgethetnek és interakcióba léphetnek (a virtuális világ keretein belül), mintha még életben volna. Ettől függetlenül a weboldal 36000 látogatót vonzott elindítása óta, és több, mint 1300 érdeklődő e-mailt kaptak, így biztos lesz a projektre érdeklődő.” (<http://tech.hu/2014/02/13/virtualis-orokelet/>) [Itt is vannak döccenések a szövegben, de megnéztem: valóban így van az eredetiben – mit lehet tenni?] <http://eterni.me>

...

-Több szempontból is érdekes ma egy-olyan világban élni, ahol kimondható és általánosan elfogadott az a kijelentés, hogy „minden lehetséges”! A-Személy-szerint ezzel egyetértek. Ami viszont megnehezíti a helyzetet: a konkrét információ-beszerezés (pontosan a komplexitása miatt) gyakorlatilag végtelen. [Nem azt akarod mondani, hogy a gyakorlatilag végtelen mennyiségű adattömegből szinte lehetetlen a konkrét egyedi kérdésünkre válaszoló információ megszerzése?] Nehézkés a hiteles ismeretekinformációk, anyagok begyűjtése. Olykor a személyes szelekcióra hagyatkozhatunk csak. De a tudatos rögzítés és mentések -talán mindenki számára hasznos lehetőséget lehet nyújthatnak nyomokat hagyni. [Ezzel még nem garantálható, hogy a „nyomok” közti eligazodás könnyű lesz...]

...

Az útvonalaink rögzítéséből és az adott pontokon eltöltött időintervallumból statisztikai adatokat nyerhetünk. Az így kapott adatokból felépíthetővé válik egy olyan archívum-létrehozásaolyan archívum építhető fel, amelyben ezeket az információkatadatokat feldolgozhatjuk és további minőséget levonatát képezheti. [Az utolsó 4 szót nem értem.] Az előre meghatározott szabályrendszer mentén egy személyes digitális archívum megalkotása a cél. – A cél: személyes digitális archívum megalkotása, előre meghatározott szabályrendszer szerint. Az adott személyes döntésem, hogy kívül milyen információt osztok meg.

...

-Szeretném megtalálni azt az utat, amelyen keresztül a digitális világ és a valóság közötti ösvény átjárható. [Az út, amelyen átjárható az ösvény? Szerintem inkább: **A dolgozatomban, kutatásomban és terveim szerint a jelen dolgozattal megalapozott folytatás során a digitális világ és a valóság közti átjárás ösvényeit keresem, és teszem átjárhatóvá.** Jól értelmezem-e, kedves Norbi, hogy ez a dolgozatod kulcsmondata, az ebben leírt tevékenységed célja?] Egy ~~egy~~ Olyan digitális, bármikor elérhető felületet tervezek, amelynek révén# áttekinthető rendszerben böngészhetem a naplózásaimat. ...

...

Részletek R. Anna „Mimetikus társadalom” című szakdolgozatának fogalmazványából (Moholy-Nagy Művészeti Egyetem, 2014), a hozzáfűzött lektori megjegyzéseimmel

...

Napjainkban olyan fogalmak kerültek előtérbe, ami mindig is fontos részét képezték a társadalomnak, csak nem volt ennyire szembeűnő. Másolás, utánzás, ismétlés, plágium. Ezek a szavak szervesen összekapcsolódnak a mindennapi élethez. Egy utánzáson alapuló társadalomban élünk? Szerintem igen. Statisztikák, kritikák, sémák határozzák meg döntéseinket, véleményünket. Az értékelések alapján választunk filmet, csillagok alapján döntjük el, hogy melyik szállodában szálljunk meg. Kihat a döntéseinkre, életvitelünkre, gondolkodásunkra, egyszóval mindenre, ami körülvesz bennünket. Minden kétkedés nélkül elfogadjuk ezeket a iránymutató kijelentéseket. De kik alkotják meg ezeket a véleményeket? Digitális, arc nélküli emberek gyártják a statisztikákat, amelyek befolyásolják a közvéleményt. Digitálisan gyártunk információkat és digitálisan is fogyasztjuk el őket. Hamis képek alakulhatnak ki, hiszen algoritmusok alapján jutunk következtetésekre, ami csak a számokat nézi és nem számol az emberi tényezővel.

[Döcög, akadozik a stílus: bocsánat, de nagyon látszik rajta a fogalmazási gyakorlatlanság. Például: a „napjainkban” furán hangzik egy huszonévestől, akinek erről nem lehet személyes tapasztalata (kivéve, ha szakirodalmi utalással támasztaná alá, hogy ez mondjuk húsz vagy negyven éve nem így volt). „olyan fogalmak,... ami”: egyeztetési hiba; és különben is: az „ami” nem az alanya, hanem az állítmányra vonatkozik: ilyen és ilyen fogalmak kerültek előtérbe, **amelyek** (mármint a fogalmak) fontosak voltak; és ilyen és ilyen fogalmak kerültek előtérbe, **ami** (mármint az, hogy előtérbe kerültek) új jelenség. Egyébként: hogyan képezhetik fogalmak egy társadalom fontos részét? Kicsit kínos ilyeneket írni: nem akarom a szerzőt bántani; de meg kell jegyezmem, hogy még az első mondatnál tartok és egyelőre meg sem kérdeztem, hogy vajon hány társadalomban élhetnénk (azaz miért kell az „egy” szó), az adott szavak kapcsolódnak az élethez, vagy összekapcsolódnak az élettel, és főképp, hogy vajon az olvasó számára világos-e, hogy amikor statisztika és a szálloda csillagainak száma határozza meg a döntésünket, az miért utánzás. (Legalábbis, őszintén szólva, nem vagyok biztos abban, hogy az olvasónak, akinek az asztalán aznap esetleg ez a tizedik bírálendő dolgozat, van ideje és energiája eltöprengeni valamin, ami nem azonnal nyilvánvaló a számára. Szerintem előbb kellene leírni a következtetést megalapozó állításokat és csak utána a következtetést.) Hadd mondjam meg, hogy én hogyan írnám meg ezt a bekezdést. Kérem, hogy ne csak szóhasználat, gördülékenység stb. szempontjából nézd, hanem hogy mennyire „hatásvadász” (remélem, a szó pozitív értelmében: tehát mennyire segíti elő, hogy a bíráló a fásasztó napja végére erre a dolgozatra emlékezzen legjobban a tíz közül, és valami fergetegesen kiforrottnak érezze):

Másolás, utánzás, ismétlés – ezek a szavak a mindennapi életünk, viselkedésünk részei. Mindig is azok voltak, de mintha ez egyre szembeűnőbbé válna. Értékelések alapján választjuk ki, hogy melyik filmet nézzük meg vagy melyik szállodába menjünk: gyakran kétkedés nélkül elfogadjuk mások „iránymutató kijelentéseit”: őket utánozzuk. Kritikák és statisztikák befolyásolják a döntéseinket, a véleményünket: sok esetben önkéntelenül is azt választjuk és azt vetjük el, amit „kellő sokasággal” mások. De kik ezek a „mások”? Számunkra „arc nélküli” emberek, akik a közvéleményt befolyásoló statisztikákat, kritikákat, véleményeket osztanak meg és mi ezeket „fogyasztjuk”. Ha ebbe belegondolunk: az utánzást akár a társadalmi élet alapjának is nevezhetjük – miközben hamis képek alakulhatnak ki, hiszen sémák, „algoritmusok” alapján jutunk következtetésekre, csak a számokat nézve anélkül, hogy számolnánk az „emberi tényezővel”.

A továbbiakban a szövegbe írom a megjegyzéseimet.]

A másolás az internet része, ezért társadalmunk része is, hiszen itt éljük életünket ez az életünk egyik színtere. Valós és valótlan adatok halmaza, amelyből az eredeti és az utánzat között lehet, hogy nincs is különbség. Fontosnak tartom kijelenteni, hogy ennek ellenére az internet adatbázisát [az „adatbázis” nem egyszerűen adatok összessége, hanem meghatározott tulajdonságokkal jellemezhető adathalmaz. Az interneten is vannak adatbázisok, de a szerző itt nyilvánvalóan nem ezt

akarja kifejezni, tehát ennek a szónak a használata helytelen] használok, mivel tekinthetjük a legnagyobb létező adathalmaznak, ezáltal a legnaprakészebbnek is. [Nem igaz, hogy „ezáltal”, vagyis emiatt a leginkább naprakész. A méretnek semmi köze a naprakészséghez.] Egyrésről, mert véleményem szerint a leghatékonyabb információszerezési lehetőség [milyen szempontból hatékony? bit/másodperc? a keresés időtartama? a releváns adatok megtalálásának valószínűsége? jelzem: például az adatok hitelességének megítélése szempontjából az internet talán a legkevésbé hatékony „lelőhely” – amint erre a dolgozat utal is. Mindenképp meg kell jegyezni továbbá, hogy a dolgozat számtalan helyen tévesen használja az „információ” szót. Az internetről (és könyvekből, kódexekből, kőtáblákról, valamint a médiából és akárhonnán) **adatokat** lehet szerezni. Ezek akkor jelentenek az adott személy számára **információt**, ha őbenne bizonytalanságot oszlatnak el. Ha azt mondom, hogy 12 óra 41 perc, ez adat, de aki most olvassa, annak számára nem jelent semmit: nincs információtartalma. Ha valaki kíváncsi arra, hogy mennyi idő volt, amikor ezt a mondatot leírtam és arra felelem, hogy 12 óra 41 perc, az információt ad – akkor is, ha nem igaz, mert az illető bizonytalanságát eloszlatja! (Ha most beszélgetnénk, megkérdezném, hogy ha arra a kérdésre, hogy milyen hosszú a Lánchíd, azt felelem, hogy nem tudom, ezzel adtam-e információt. A válasz: ha a kérdező arra kíváncsi, hogy milyen hosszú a Lánchíd, akkor nem; de ha a kérdező az idegenvezetői vizsgabizottság tagja és arra kíváncsi, hogy vajon én tudom-e a Lánchíd hosszát, akkor igen.) A lényeg az, hogy a dolgozat rengeteg helyen információról ír, amikor pedig adatokról van szó. Ebben a bekezdésben például a „digitálisan gyártunk információkat” szöveg ebből a szempontból teljesen téves: digitálisan legfeljebb adatokat gyárthatnánk, de még ez sem igaz: a „digitális” csak az adatok megjelentetésének a módja. Azt az adatot, hogy 12:41, nem digitálisan „gyártottam”, de közölni digitálisan is tudom: most például ezt tettem.], valamint magam is a digitális világ dzsungelében [ez viszont zseniálisan jó kifejezés! nemigen van konkrét jelentése, de remekül érzékeltet valamit] nevelkedtem [és a „nevelkedtem” szó remekül jelzi a – feltehetően nem ugyanehhez a generációhoz tartozó – bíráló számára, hogy ahol ő botladozik, ott az, aki ebben nevelkedett, otthonosan mozog], így kézenfekvő, hogy ezt használok. Másrésről a társadalom túlnyomó többsége [milyen társadalom? A hétmilliárdos emberiség, amelynek a túlnyomó többsége (tényleges vagy funkcionális) analfabéta? Lehet, hogy így igaz; de honnan tudjuk?] is a világhálóhoz fordul, ha bármilyen jellegű kérdése felmerül, tehát az utánczó társadalom vizsgálatához elengedhetetlen, hogy azon a területen kutassak, ahol történik maga a mimézis, azaz a világhálón [ez megint remek: sokkal jobban ki lehetne emelni, hogy lám, itt a szerző közvetlenül azt kutatja, amiről feltételezéseket fogalmaz meg, nem pedig közvetve, „tudományoskodva”, az adott területről szóló irodalom, azaz mások kutatásai alapján. Apropos: itt a bevezetésben érdemes lenne megfogalmazni a dolgozat fő feltételezéseit. Ha a levelemben sikerült kitalálnom, hogy mi a dolgozat mondanivalója, akkor talán néhány provokatív kérdés formájában az előszóban is utalni lehetne rá: „legyen oka” a bírálónak, amiért ez lesz aznap a tízből az a dolgozat, amelyet a legnagyobb érdeklődéssel olvas el]. Mondjuk így:

A dolgozatban azt kutatom, hogy hogyan fordíthatjuk a magunk javára azt a kényes helyzetet, hogy átláthatatlan mennyiségű adat, közlés zúdul ránk, miközben önkéntelenül is hajlamosak vagyunk az utánczásra, a „tömeges” vélemények követésére. Ez veszélyes: tudjuk, hogy az adat- és közlés-tömegben tévedések is lehetnek (sőt manipuláló szándékú csoportosítások, kiemelések, elhallgatások vagy akár csalások is), miközben az adatok, közlések tömegében esélyünk sincs az ellenőrzésre. (Legalábbis csak az életünk egy-egy szűk területén tudhatjuk magunkat többé-kevésbé „beleásni” a tudnivalókba annyira, hogy megalapozottabb döntéseink lehessenek). Ugyanakkor előnyei is vannak ennek a kialakult helyzetnek: a dolgozatban hivatkozni fogok olyan esetre, amikor az irdatlan mennyiségű forrás olyan, élet-fontosságú következtetéshez vezetett, amely enélkül nem volt elérhető; és bemutatok teljesen új, korábban elképzelhetetlen továbblépési lehetőségeket is.

Úgy sejtem, hogy egy ilyen bekezdés kellő motiváltságot teremt az olvasóban, hogy ne csak átpörge, hanem elolvassa a dolgozatot... és emlékezzen rá.]

...

... Az ember alapvetően egy-utánczó lény, de a másolási „szenvédélye” a társadalmi elfogadásából eredeztethető, azaz az alapvető szociális viselkedési forma szabályai szerint, miszerint gyakran [mert ugye nem mindig és nem mindenki] azokat fogadjuk el, akik hasonulnak hozzánk, a csoport normáit követik mint-viselkedésben; és külső megjelenésben egyaránt.

...

Nem csak életben, a designban is megfigyelhető ez a szemlélet. Ahogy Pablo Picasso mondta: „A jó művész másol, a nagy pedig lop.” [Ehhez kellene valami magyarázat, nem mintha a mondat nem volna érthető, hanem éppen azért, mert többféleképpen érthető: akár úgy is, hogy a művész a szabályok és törvények felett áll: bármit megtehet, bárki kárára.] A mai gyors információ cserének köszönhetően könnyedén napra készek lehetünk. [Miközben az adatmennyiség miatt erre esélyünk sincs.] Emiatt könnyen akarva, akaratlanul utánzóvá válhatunk. Egyrésztől, mert annyi információval találkozunk, hogy időnként magunk sem tudjuk, hogy ezt mi találtuk ki, vagy látuk valahol. Ezermillió újabb és újabb információ-morzsaadat kerül elénk, az agyunk már képtelen különbséget tenni, hogy például ez egy már korábban látott termék, vagy pedig egy-saját, új ötlet. Tudat alatt remixeket készítünk a kapott hatásokból látott információkból. A másik oldalról viszont ez a nagy tudásbázis, amely elérhető bárki számára, könnyedén teret enged annak, hogy egyszerűen merítsük mások ötleteiből. Azonban azt sem felejtjük el, hogy a másolás sem mindig tényleges másolás. A globális világban a problémák is globálisak. Ugyanaz a probléma foglalkoztat sok esetben a világ két eltérő végén élő tervezőt is. Ugyanabból a bázis anyagból merítenek, így létrejöhetnek hasonló, vagy éppen teljesen megegyező ötletek, termékek teljesen függetlenül egymástól. [Talán érdekes megemlíteni, hogy ez más területeken is így van. A telefont ketten találták fel egyszerre: Bell és egy amerikai feltaláló. Mindketten ugyanazon a napon mentek be a találmányi hivatalba, hogy nyitáskor beadják a találmány leírását – csakhogy az amerikai kontinensen később van reggel... így tehát a telefon hivatalos feltalálója Bell.]

...

... Természetesen a népszerűsége a környezeti hatások is befolyással vannak, így nem jelenthető ki előre, hogy a szép emberek – hiszen őket a társadalom könnyebben elfogadja – vagy azok, akik sikeres szülővel rendelkeznek [szülővel rendelkezni: furcsa megfogalmazás.] eleve népszerűsége vannak ítélve. [A gondolatjel elé és utána is kell szóköz.]

... Viszont én a továbbiakban inkább a tartalmak felé irányuló népszerűséggel foglalkozom, [Az indokolatlan feltételes mód (a közhiedelemmel ellentétben) nem választékos és udvarias, hanem modoros és rutintalan dolog.] és annak az emberi vonatkozásával. ...

...

... Véleményem szerint a bizonyoskülönféle [A „bizonyos” szót kerülni érdemes. Itt talán nem érezhető a pejoratív mellékíze, de nézzük csak ezt a két mondatot: „tudomásom van arról, hogy az ön mamája fiatalkorában különféle foglalkozásokat űzött”, és „tudomásom van arról, hogy az ön mamája fiatalkorában bizonyos foglalkozást űzött”. Ugye érződik a különbség?] tartalmak sikerének a kulcsa az utánzásból fakad, vagyis azaz [azért módosítottam, mert az „azaz az” szöveg dadogósan hangzik] az a tartalom amelyeket sokan kedvelnek, hatványozottan nagyobb népszerűsége tehet szert, mint a kevésbé populáris, ámbar témában és minőségben megegyező párja.

...

A jövőben az adatok felbecsülhetetlen értékűek lesznek. Napi szinten 2,5 trillió bit adatot hozunk létre, osztunk meg. A növekvő adattömeg információ növekvő problémákat jelentenek. Egyre fontosabbá válik, hogy ez a mérhetetlen információadat halmaz hatékonyan kezelhetővé váljon és a hasznos tartalmak könnyen kiszűrhetőek legyen, egyben produktívabb emberiséghez vezessen. [Az utóbbi négy szóból álló modatrészt nem értem.] Továbbá lényeges kérdés az is, hogy valójában pontosan mit is takarnak ezek az információk? adatok. [Függő kérdés végére nem kell kérdőjel.] A big data (Piackutatás) [Itt a Piackutatás című folyóiratról van szó? Ha igen: hiányzik az évfolyam, szám, oldal.] fogalom meghatározó szerepet játszik a mai társadalomban. ...

...